

Hevur tú ein spurning ella onkran trupulleika, sum tú kundi ynskt tær at fingið viðgjordan í hesum teiginum.

Spyr Sosialin

Skriva til: Sosialurin, postsmoga 76, 3800 Argir. Merk brævbjálvan »Spyr Sosialin«.

Eyður Joensen, sál-arfrøðingur

Marjun Sigurdsdóttir, sosialráðgevi

Marner Simonsen, lækni

Friða Patursson, lögfrøðingur

Læknin:

Um meningitis

Av og á er at hoyra um meningitis tilburðir. Tá børn á ansingarstovni fáa sjúkuna, verða øll hini viðgjørd við heilvági. Hvat er í hesum heilvági, og hvussu vita læknarnir, um tað fyrirbyrgir?

Er tað vandaleyst at taka, og hvørji hjáárin eru?

Kann læknin eisini upplýsa, um slik fyrirbygging móti meningitis verður nýtt aðrastaðni?

Mamma við barni á stovni

Tað er vanligt her á okkara leiðum, í Norðurlondum, at geva fyrirbygging heilvág til øll fólk, sum eru í sambandi við meningitis-sjúklingar. Tað, sum í dag verður nýtt, er eitt pennicillínknandi antibiotikum. Tað hevur eingi hjáárin og skuldi ikki givið nakrar trupulleikar.

Tó eigur at verða ansað eftir, at kvinnur við barn ikki taka henda heilvág. Annars er tað þúra vanda-

leyst, og verður, sum omanfyri nevnt, nýtt víða um.

Marner

Lögfrøðingurin:

Hvør skal gjalda skuldina?

Eg var úti eitt kvøldið, har vit komu at tosa um ymskt, sum hevur við bygging og tilboðsevning at gera.

Vit kundu ikki semjast um fyrirbrigðið at geva tilboð.

Um ein biður um ella letur inn tilboð, eitt nú at gera baðirúm, byggja sethús ella bert at byggja ein garð, so kann prisurin fyrilægsta og hægsta tilboð vera ógvuliga ymskur. Sjalvandi tekur tú við tí lægsta tilboðnum. Ofta er hetta sett so lágt, at tað ikki er forsvart, men av tí at kappingin er so hørð á byggimarknaðinum, so er tilboðið kanska so lágt, at tað ikki er nóg mikið til tilfar og arbeiðsløn.

Um so er, at hann sum letur tilboðið keypir tilfar upp á borg, hvat henda-

so við rokningini fyrilfaríð. Skal byggiharrin gjalda tað? Tilboðsgevarin kann í hesum føri verða liðugur við arbeiðið, hava fingið sína lön, og er farin á heysin, so hann ikki kann gjalda áðurnevndu skuld.

Hvør heftir so fyrilfaríð? Er tað maðurin, sum hevur latið tilfarið, ella tann sum hevur bygt húsini og tikið móti tilboðnum í teirri trúgv, at hann var leysur av skuldini fyrilfarið, tí tað var í tilboðnum?

A heldur, at húsegjarin kann krevjast fyril pening, tí virðið er í tí, sum hann hevur fingið bygt.

B heldur, at eigarin er friur, tí hann hevur fingið gjørt eitt arbeiði eftir tilboði, og tí hevur gildið sína rokning.

Er tann lógin ikki galdandi í Føroyum, sum sigur, at ein ikki kann selja leystar lutir fyrr enn teir eru goldnir.

Hvør hevur lögfrøðisliga rætt í hesum?

Í slíkum føri verður tað antin eigarin ella tilboðsgevarin, sum verður snýttur. Hvussu kann ein verja seg?

Er eingin lóg sum sigur, at eigarin skal halda pening aftur, til tilboðsarbeiðið er liðugt?

Litil dugur er at fara í rættin við málinum, um tilboðsgevarin er farin á heysin.

Kann lögfrøðingurin greiða hetta mál fyril okkum?

IXX

Til spurning tygara er at siga, at um tygum taka av einum tilboði sum í veruleikanum er ov lágt til at tilboðsgevarin kann gjalda tær arbeiðslønir og tað tilfar, sum neyðugt er, ja so eru tygum bert bundin til at gjalda tilboðsupphæddina. Tað sum írestar til at rinda útreiðslurnar av arbeiðinum skal tilboðsgevarin sjálvur rinda. Hevur tilboðsgevarin keypt upp á borg í egnum navni, er tað bert hann, sum ábyrgist fyril skuldina. Tygum kundu bert ábyrgjast um so er, at tygum á onkran hátt góðtaka móttvegis seljaranum, sum letur tilfarið, at hetta skal gjaldast av tygum.

Tygum eiga sostatt ikki at gjalda meira enn tilboðsupphæddina, um ongin semja er gjord um hetta millum tygum og tilboðsgevaran.

Tað er ongin lóg sum

sigur, at eigarin skal eftirhalda ein part av peninginum.

Heldur ikki er nokur lóg galdandi sum sigur, at tað ikki er loyvt at selja lutir sum ikki eru goldnir. Um seljarin hevur tryggjað sær ognarfyrivarni í einum seldum luti, er tað hann sum hevur ognarrættin og keyparin hevur tí ikki rætt til at selja lutin fyrr enn skuldin er goldin.

Annars fari eg at loyva mær at viðmerkja, at tað er ein royndur lutur, at tað ikki altíð loysir seg at taka

av hægsta tilboðnum. Tað kemur tíverri fyril at arbeiðið orsakað av peningatroti er ov illa úr hondum greitt. Kanska verður tað spart uppá tilfar og móguliga verður arbeiðið ikki gjørt liðugt. Tí eigur tann, sum skal taka støðu til innkomn tilboð og sum ikki sjálvur er forur fyril at meta um hesi, at fáa vagleiðing frá fólki, sum hava skil fyril slíkum.

Tað er mangan kostnaðarmikið og dýrt at koma afturum aftur.

Friða

Psykologisk ráðgevingar- og viðgerðarstova

Rágeving og viðgerð viðv. persónligum, uppalingarligum- og hjúnarbandstrupulleikum.

Samtalu og kropsterapi.

Hittist eftir avtalu á tlf. 1 6251.

Kl. tíð mánadag—hósdag

kl. 12.30—13.00.

Jegvan Bæk
psykologur

Um blóðmør kostvirðið og kostráðini

Onkur heldur kanska at tað er nakað seint at tosa um hagreiðing av avroðum nú í oktober mánaði er við at verða liðugur. Tað er helst nakað seint, men eg vil kortini siga eitt sindur um blóðmør og samanbera føðsluvirðið í øðrum føðsluvirðið í øðrum døgurðamati. Eingin timir at taka blóð og vomb upp, tí tey verða einki vird longur, er vanligt at hoyra. Onkur sigur at einki virði er í blóðmøri, at tað bæði er dýrt at keypa avroðini og tilfarið, og so alt striðið. Eg fari, sum sagt, at siga nakað um føðsluvirðið í hesum døgurðamati, alt

annað honum viðvikjandi. Prisur og strið, má verða upp til hvønn einstakan at taka støðu til.

Her er ein uppskrift uppá blóðmør:
475 g av havragrýnum (1 l.pk.)
500 g av putursukuri
1-2 ss av salti
1 ss av kaneli
1-2 tsk. av nelikkum
250 g av rosinum
evt. 1 ss av hveitimjøl
uml 200 g av tálgi
1 vomb.

Leiðbeiningin

Vaskað vombina væl, evt.

í saltvatni. Sker ella klipp vombina í 4-6 indur. Seymað indrini við bummullstri, men lat eitt litið hol verða eftir til at koyra blóðið igjøgnum.

Sker tálgina í smá pettir og koyr hana í indrini.

Rør blóðið væl saman við hinum tilfarinum, roða evt. rosurnar í mjølum. Fyll indrini gott hálvfull við blóðdeigginum, minst til at røra væl í fatinum, og seyma tey liðugt.

Koyr indrini í kókandi saltaðan lög og stikk við einum stokki í tey, so at luftin sleppur út, annars skrædna tey. Lat kóka uml. 1-1 1/2 tíma.

Soleiðis sær vørlýsingin á hesum blóðmøri út:

Tilfar: blóð, havragrýn, putursukur, rosínur, tálgi, salt, kryddari.

Sukurinnihald uml. 21%, feittinnihald uml. 11,2%.

Føðsluvirði pr. 100 g.	orkubýti í vøruni	tilrátt orkubýti
orka kgjoule 1330 orka kg.kal. 317 protein g. 11,5 feitt g. 11,2 kolhydrat g. 43,0 Slagger 1,6	15% 32% 53%	minst 10% mest 35% uml. 55%

Jarninnihaldið pr. 100 g 28,0 mg samdøgurskravið 10-18 mg.

Til at samanbera við kunnu vit taka vørlýsingina, sum hon sær út tá talan er um stokta medistarpylsu við sós.

Tilfar: medistarpylsa, margarin, hveitimjøl, salt, smakkevní, litur. feittinnihald uml. 24%.

Føðsluvirði pr. 100 g.	orkubýti í vøruni	tilrátt orkubýti
orka kg.joule 1342,5 orka kg.kal. 319,0 Protein g. 14,5 feitt g. 23,9 kolhydrat g. 11,4 slagger 1,0	17% 72% 13%	minst 10% mest 35% uml. 55%

Jarninnihaldið pr. 100 g 2,0 mg. samdøgurskravið 10-18 mg.

Kostur og heilsa

Tey fimm kostráðini eru hesi: et ikki ov feitan, ov sötan ella ov saltan mat. Et grovan og fjølbroyttan mat og et ikki ov nógv.

Kannar tú vørlýsingina á blóðmørinum, sært tú at talan er ikki um ov feitan mat í mun til medistarpylsuna, ið er sera feitt. Onkur vil kanska halda at nakað litið av tálgi er í blóðmørinum, men hertil er bert at siga, at skal føroyski maturin ger-

Framhald á síðu 18